

“Temiz Medya Temiz Toplum”

**AİLE ODAKLI
MEDYA İZLEME ve
DEĞERLENDİRME PROJESİ**
AİLEMİZ-P

© 2014 - İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)

Hazırlayanlar

**Funda Akyol • Sevim Ardal • Firdevs Tavukçu
Hülya Azaklı • Müleyke Leman**

Yayın Danışmanı

Dr. Gülsen Ataseven

Tasarım

DBY Ajans

İrfan Güngörür • Sercan Arslan

Baskı-Cilt

Şenyıldız Matbaacılık Yay. Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102
Topkapı / İstanbul Tel: 0212 483 47 91-92
(Sertifika No: 11964)

Baskı Tarihi

İstanbul, Kasım 2014

www.ailemizprojesi.org

Twitter/AilemizProjesi

Facebook/AilemizProjesi

ailemizp@gmail.com

Tel: +90 216 572 55 65 / Faks: +90 216 572 55 69

Bu kitapçık İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)'in Aile Odaklı Medya İzleme ve Değerlendirme Projesi/AİLEMİZ-P kapsamında hazırlanmış ve T.C. İçişleri Bakanlığı Demekler Dairesi Müdürlüğü'nün katkılarıyla yayınlanmıştır. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Takdim

Doç. Dr. Ayşenur İSLAM

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

*A*ile kurumu, tüm toplumlar için temel yaşam ünitesidir. Yapısı ve işleyişi bakımından farklılıklar göstermekle birlikte günümüzde işlevlerinden bazılarını diğer kurumlara devretmesine karşılık, temel işlevleri nedeniyle varlığını ve önemini sürdüren ve alternatifi olmayan tek kurumdur.

Toplum için en temel görevleri üstlenen aile kurumu; yeni kuşaklara kültürel kimliğin ve değerlerin kazandırılması, tarihsel ve toplumsal bilincin aktarılması gibi temel işlevleriyle birey ve toplum arasında temel köprüdür. Bu nedenlerle aileyi oluşturan kadın ve erkeğin, geleceğin inşasında önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Sağlıklı aile yapısı yalnız kendi üyeleri için değil, içinde yaşadığı toplum için de bir denge ve güven unsurudur.

Gerek dünyada, gerekse ülkemizde son dönemlerde yaşanmakta olan hızlı değişim süreci teknolojik ve ekonomik şartlarla sınırlı olmayıp, sosyal ve kültürel alanları da etkilemektedir. Bu değişimden etkilenen kurumların başında aile kurumu gelmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sosyo-ekonomik, teknolojik ve kültürel alanlarda yaşanan değişim, aile kurumunun temel

fonksiyonlarını yerine getiremeyecek kadar zayıflamasına ve dağılma süreci yaşamasına neden olmuştur. Ailenin parçalanması; evlilik dışı beraberliklerden doğan çocukların ve sokak çocukları oranının artmasına, kültürel ve ahlaki değerlerde yozlaşmaya, toplumsal alanda şiddet, terör, suç, yolsuzluk ve suistimallerin artmasına sebebiyet vermiştir.

Aile kurumunun sağlıklı yapılması durumunda bireylerde ortaya çıkan kimlik bunalımı, milli ve manevi değerlerden yoksunluk, psikolojik rahatsızlıklar, yabancılaşma ve dolayısıyla toplumu tehdit eden sorunlar baş göstermektedir.

Medyanın aile bireylerini etkileme yoluyla aile hayatı ve toplumsal hayatı değiştirme, aile değerleri ve toplumsal değer yargılarını etkileme gücü bilinen bir gerçektir. Toplumsal yapının şekillenmesinde rol alan medyanın sorumluluk bilinci ile hareket etmesi oldukça önemlidir. Medyanın toplumsal çöküntüye neden olacak şekilde sorumsuz davranması kabul edilemez bir durumdur.

Gelişmiş toplumlar ailenin zayıflaması sonucu ortaya çıkan sosyal sorunlara bağlı olarak ailenin önemli ve derin temelleri olan bir kurum olduğunu keşfetmiş ve aile odaklı politikalara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Aile odaklı sorunlar uluslararası platformlarda da paylaşılmaktadır. Ülkemizde de resmi kurumlar ve çok sayıda sivil toplum kuruluşu tarafından ailenin korunması ve güçlendirilmesi için çeşitli çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Aile kurumu ve toplumsal yapımızda karşılaşılan medya kaynaklı sorunların çözümünde de devletin tüm organlarının işbirliğine gitmesi bir zorunluluktur. Bu konuda sivil toplumun yönlendirici gücü devlet için en önemli destek olarak görülmektedir.

Aile kurumunun desteklenmesi, aile ve medya konusunda toplumsal bir bilinç oluşturulmasına ilişkin gerçekleştirdiğiniz çalışmalar ve gösterdiğiniz gayretler Bakanlığımız tarafından memnuniyetle izlenmektedir.

İçindekiler

» Takdim	3
<i>Doç. Dr. Ayşenur İSLAM</i>	
» Koordinatörlükten.....	7
<i>Funda AKYOL</i>	
» Sunuş	9
<i>Dr. Gülsen ATASEVEN</i>	
» İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)	12
Projemiz.....	14
» 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun	15
» Proje Özeti	17
» Proje Uygulama Adımları.....	22
Ailemiz-P Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler	24
» Faaliyetlerimiz.....	25
» Aile Eğitimi Programı (AEP)	27
» Düşlediğimiz Medya İçin Ailemiz-P Çalıştay.....	29
Proje Tanıtım Etkinlikleri.....	31

AİLE ODAKLI MEDYA İZLEME VE DEĞERLENDİRME PROJESİ

Makaleler	43
» Medya ve Aile.....	44
<i>Nesrin Afşar ÇELİK</i>	
» Televizyon Üzerine Pedagojik Bir Değerlendirme.....	51
<i>Pedagog Sevgi ŞAHBAZ</i>	
» Ekran ve Çocuk.....	55
<i>Uzm. Pedagog Mehmet TEBER</i>	
» Görünür Olma Hevesimiz Mahremiyeti Tüketti.....	60
<i>Gülcan TEZCAN</i>	

Koordinatörlükten...

Funda AKYOL

Proje Koordinatörü • İKADDER Yönetim Kurulu Başkanı

İKADDER olarak “Temiz Medya Temiz Toplum” ilkesinin hayata geçmesi için çıktığımız yolculukta STK’ların ve kamuoyunun desteği ile Aile Odaklı Medya İzleme ve Değerlendirme Projesi’ni hazırladık. T.C. İçişleri Bakanlığı’nın hibe desteği ile uygulama çalışmalarımızda bir seneyi geride bıraktık.

Türkiye’nin farklı bölgelerinde yaşayan her aileye, ailelerin her bireyine ulaşmayı hedefleyen bu projede, biliyoruz ki yürünecek çok yol, yapacak çok iş var.

Uygulamalarımız sırasında çok şey söyledik:

“Anneler televizyonu dadı olarak görmesin” dedik.

Dilimize sahip çıkalım istedik.

Değerlerimiz ayaklar altına alınmasın diye saygıya davet ettik.

Medya çalışanlarını çocuklar ve gençlere önem vermeğe çağırdık.

Sağlıklı cinsel kimlik gelişimini tehdit eden unsurlara dikkat çektik.

Sigara ve alkol kullanımı ile mücadele etmenin yolunun medyadan geçtiğini söyledik.

Ve hep yüksek sesle haykırdık: “Medyada kadının cinsel istismarına ve şiddete özendirmeye son!”

Birlikteliğimizden aldığımız motivasyonla İKADDER olarak çalışmalarımıza devam edeceğiz. Bu ruhta, bu inançta olan her bireyin, her STK’nın doğru adresi olmaya devam edeceğiz.

Son olarak AİLEMİZ-P’nin hayata geçmesinde emek veren;

Projenin fikir annesi, yapımcısı, derneğimizin onursal başkanı Dr. Gülsen ATASEVEN’e, alan çalışmalarımızda desteğini her zaman hissettiğimiz T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na, Türkiye geneline bir model oluşturma sürecinde bizi cesaretlendiren eski T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin’e, yeni bir bilgisayar programı geliştirerek bir model oluşturan Web Tasarımcımız Hülya Şule Azaklı’ya, ülkemizin farklı illerinde derdimizi dert edinen ve projenin uygulanması için emek veren 51 STK’ya ve Proje Ekibine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bir derdimiz var bizi harekete geçiren,

Bu derdin çözümü için tüm paydaşlara sesleniyoruz:

“Ebeveynler, STK’lar, medya çalışanları, kamu yöneticileri,
unutmayalım:

HEPİMİZ AYNI GEMİDEYİZ!”

Sunuş

Dr. Gülsen ATASEVEN

Proje Danışmanı

Bireyin varlık mücadelesinin başladığı yerdir aile. Bir noktaya kadar aile de, üyelerinden gördükleriyle şekillenir. Aile insanın güven duygusunu tanıdığı, birliktelik ruhunu algıladığı, dayanışmaya tanık olduğu yerdir/olmalıdır.

“Güçlü ve sağlıklı birey, güçlü aile, güçlü toplum” olarak sloganlaşmış, konuyla ilgili ulusal ve uluslararası düzeyde birçok çalışma yapılmıştır.

Birleşmiş Milletler, 8 Aralık 1989 tarihli kararlarıyla, 1994 yılını Uluslararası Aile Yılı olarak ilan etmiştir. Malta’da yapılan Dünya Aile Kongresi’nde ailenin alternatifinin bulunmadığı ifade edilmiş ve toplumun temel birimi olduğu kabul edilmiştir. Aileye, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmesine uygun şekilde en büyük koruma ve desteğin sağlanmasının gereği vurgulanmıştır.

Doksanlı yıllarda STK’lar olarak medyanın olumsuz etkilerine karşı bilinç oluşturma çalışmalarını Aileyi Korumada Medya İzleme Grubu/AKMED’i kurarak başlattık. O dönem internet kulla-

nımı yaygın olmadığı için tepkilerimizi ve önerilerimizi fakslarla yetkililere duyurmaya başladık.

Her dönemin medya gündemini aile merkezli okumalarla değerlendirdik. Olumsuzluklardaki sebep-sonuç ilişkisine bakıldığında -özellikle televizyonun- katkısının gözardı edilmeyecek kadar etkili olduğunu gördük. Bu aşamada çalışmalarımızı “5T Grubu” (Tepki-Takdir-Tenkit-Teşekkür ve Tavsiyelerimiz) olarak adlandırdığımız yeni bir grupla genişlettik. Yayından kaldırılan programlar yaptığımız için önemini vurguluyordu.

Böylece 2000’li yıllara geldik. Riskli olabileceğini düşündüğümüz konular tahminimizin ötesinde etkili olmaya ve çoğalmaya başladı. Artan yayın sayısı, izlenme konusundaki ısrar ve değerlerimizde aşınma aileyi tehdit etme noktasına geldi.

Sürece daha sağlam temellerle devam edebilmek için; Aileyi Korumaya ve Desteklemeye Derneği (AKODER), gönüllü kuruluşlarla işbirliği yaparak ilk projeyi “Bilinçli Medya İzleyicisi Projesi (BİMİP)”ni hayata geçirdi. Dernek bu konuda çok sayıda seminer ve konferans verdi. Devlet yetkilileri de gelen talep/şikâyetlere duyarsız kalmadı. Okullarda “Bilinçli Medya İzleyicisi” seçmeli ders olarak varlık gösterdi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası konferanslarda “Medya ve Aile” bir başlık olarak yerini aldı, çalıştaylarda bu konunun önemi vurgulandı.

2010’da Dolmabahçe’deki Başbakanlık Çalışma Ofisi’nde, dönemin Kadın ve Aileden Sorumlu Bakanı Sayın Selma Aliye Kavaf, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürü Doç. Dr. Ayşen Gürcan ve çeşitli illerden katılan yüze yakın STK temsilcisiyle “medya ve aile” konulu bir toplantı gerçekleştirildi. Resmi kurum yetkilileri TV/internetteki olumsuz yayınlar karşısında yeterli olamadıklarını ifade ettiler.

Araştırmalarla ortaya konan tablolar ve gözlemlerimizden hareketle, ilk adım olarak İKADDER’in Genel Sekreterliği’nde aile

odaklı çalışan ülke çapındaki STK'lar belirlendi. İletişim ağı oluşturularak bir protokol çerçevesinde dokümanter çalışmalarla yürütülen, STK Türkiye Aile Platformu/TÜRAP kuruldu.

Eşzamanlı olarak, İKADDER tarafından "Aile Odaklı Medya İzleme ve Değerlendirme Projesi/AİLEMİZ-P" hazırlandı. Projeyi TÜRAP, GİKAP, T-STK ÇOGEP vb. çatı kuruluşlar ve bu Platformların üyesi olan STK'lar ortak proje olarak kabul etti ve destekledi.

Türkiye'nin yedi bölgesinde projenin tanıtımı yapıldı ve bilinçli medya izleyicisi olma yolunda toplantılar düzenlendi. TV, radyo programlarına iştirak edildi. Bilginin yaygınlaşması için "AİLEMİZ-P" kapsamında web sitesi, facebook, twitter hesapları açılarak, sosyal medyanın yaygın etkisinden faydalanıldı. Böylece daha geniş kitlelere ulaşıldı.

Televizyon kanalları ve programların çokluğu, bireylerin dilekçe yazarak tepki göstermede gereken hassasiyeti göstermemeleri, beklenen sonuca ulaşmakta yeni yöntemler aranmasını da beraberinde getirdi.

Dilekçe yazmada daha pratik ve sonuç odaklı "özel bir bilgisayar programı" hazırlanarak, halkın tepki vermesi kolaylaştırıldı. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İKADDER işbirliğiyle Aile Eğitim Programı/AEP kapsamında TÜRAP üyeleri arasındaki STK'lardan ellibir eğitmen yetiştirildi. Bu çerçevede aile ve medya konusunda bilinç oluşturulmasına katkı sağlandı.

Sonuç olarak, 25 yıllık yolculukta kat ettiğimiz mesafenin, medyada aile odaklı bakış açısının yerleşmesi için önemli bir adım olduğunu düşünüyoruz.

Katkısı olan Proje Ekibine, STK'lara, uzman, akademisyen, kurum/kuruluş ve aile değerlerini destekleyen TV programcıları, yapımcıları, sponsorlarına teşekkür ediyor; "Temiz toplum temiz medya" için el ele diyoruz.

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği, İstanbul'da çeşitli alanlarda topluma hizmet veren kadınlar ile gönüllü kadın kuruluşlarının başkanları, üyeleri ve gönüllülerinin bir araya gelmesi ile 2006 yılında kuruldu.

Derneğimiz toplumsal sorunlarla ilgili; küresel düşünüp, yerel, özgün çözümler üreten kuruluş ve gönüllü kadınların buluşma adresi oldu. İKADDER STK'ların kendi aralarında, diğer kişi ve kuruluşlarla iletişim, istişare, işbirliği modelleri geliştirerek, özellikle Gönüllü Kadın Kuruluşlarının, kadının ve ailenin statüsünü yükseltmek için çalışmalar yapmakta, bu alanda kurulmuş platformlara destek sağlamaktadır.

İKADDER, Gökkuşluğu İstanbul Kadın Kuruluşları Platformu (GİKAP)'nın koordinatörlüğünü üstlenmiştir. Bu Platform ara-

cılığıyla ulusal ve uluslararası alanda Birleşmiş Milletler dahil birçok kurumla bağlantısı bulunmaktadır.

Türkiye STK Çocuk ve Genç Platformu (T-STK ÇOGEP)'nin kurucularındandır. Platformun Genel Koordinatörlüğüne destek sağlamaktadır.

İKADDER; STK Türkiye Aile Platformu (TÜRAP)'nin kurucularından olup, halen bu Platformun Genel Sekreterliğini yürütmektedir.

Gençlerle Geleceği Gidiyoruz/3G Projesi'ni yürüterek Türkiye Gençler Arası İletişim Platformu (TÜGAP)'nin kurulmasına zemin hazırlamıştır.

İKADDER, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Danışma Kurulu üyesidir. Aile ile ilgili politikaların yapılandırma sürecine katkı sağlamakta, savunuculuk faaliyetleri yapmaktadır.

İKADDER'in Yürüttüğü Diğer Projeler;

- STK'lar Geleceğin Liderlerini Arıyor Projesi (GELAP)
- Aileleri ve Gençleri Uyuşturucu ve Madde Bağımlılığından Koruma Projesi (UYMA!)
- Kadın STK'ları Destekleme ve Geliştirme Projesi (KSDG)

Projemiz

6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

RTÜK, 6112 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, yayınların hangi ilkeler doğrultusunda olacağı ile ilgili kuralları ve sınırları belirlemiştir. Özellikle aile ve aile bireyleriyle ilgili olanları aşağıda bilginize sunuyoruz.

Bu ilkelerden en azından birini belirterek vereceğiniz tepkiler doğrudan dikkate alınacaktır.

RTÜK YAYIN İLKELERİNDEN AİLE VE AİLE BİREYLERİYLE İLGİLİ MADDELER

1. Yayınlar; insan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.
2. Irk, renk, dil, din, tabiiyet, cinsiyet, özürlülük, siyasî ve felsefî düşünce, mezhep ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapan ve bireyleri aşağılayan yayınları içeremez ve teşvik edemez.
3. Toplumun millî ve manevî değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz.
4. Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü, suç tekniklerini öğretici nitelikte olamaz.
5. Çocuklara, güçsüzlere ve özürlülere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez.

6. Alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirici nitelikte olamaz.
7. Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilân edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.
8. Genel sağlığa, çevrenin ve hayvanların korunmasına zarar verecek davranışları teşvik edemez.
9. Türkçe'nin, özellikleri ve kuralları bozulmadan doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır; dilin düzensiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez.
10. Müstehcen olamaz.
11. Kişileri fal veya batıl inançlar yoluyla istismar edemez.
12. Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içerebilir.
13. Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.
14. Radyo ve televizyon yayın hizmetlerinde, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlakî gelişimine zarar verebilecek türde içerik taşıyan programlar bunların izleyebileceği zaman dilimlerinde ve koruyucu sembol kullanılmadan yayınlanamaz.
15. İsteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcıları, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlakî gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikteki yayın hizmetlerinin, bunların bu tür hizmetleri normal şartlar altında duymayacakları ve görmeyecekleri şekilde sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.

Proje Özeti

Sahibi:

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)

Alanı:

Türkiye geneli ve vatandaşlarımızın yaşadığı diğer ülkeler

Finansmanı:

T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından "Aile ve Kültürel Değerlerin Korunmasına Yönelik Projeler" kapsamında fonlanmıştır.

Amacı:

Bilinçli medya izleyicisi oranını artırmak, toplumun taraflarını temsil eden sivil bir inisiyatif oluşturmak, **bireylerin ilgili kişi/kurum/kuruluşlara yayınlarla ilgili olumlu/olumsuz tepkilerini göstermelerinde rehberlik etmek**, böylece öncelikle çocuklar olmak üzere aile kurumunu korumak, desteklemek ve değer kaybını önlemektir.

Projenin Gerekçesi:

Araştırmalar, Türkiye’de TV izleme alışkanlığının günde ortalama 4 saat 17 dakika ile birçok ülkenin üzerinde yer aldığını göstermektedir. Ülkemizde 17 yaşına kadar çocukların yaklaşık 60.000 cinayet, ölüm ya da yaralama sahnesi izledikleri belirlenmiştir.

Türkiye’de halkın %85’i televizyon yayınlarından şikayetçi olduğu halde, şikayetlerin ilgili kurumlara ulaşma oranının %2,5’ta kaldığı görülmektedir.

RTÜK Kamuoyu ve Yayın Araştırmaları Daire Başkanlığı’nca Ankara’da 1.836 kişiye uygulanan bir araştırma; çocukların şiddet programı izlemelerini ailelerin kontrol edemediklerini ortaya koymuştur.

Avrupa ve Amerika dahil birçok ülkede başta ebeveynler olmak üzere toplumun medya üzerinde sivil oluşumlar aracılığıyla aile odaklı bakış açısını yaygınlaştırdığı görülmektedir.

Projemiz, yukarıdaki bilgiler doğrultusunda halkın bilinçli tercihlerinin **yayın politikalarını etkilemesi, sessiz kitlelerin sesinin duyurulması ve “temiz medya temiz toplum ilkesi”**nin hayata geçirilmesine katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Projenin Hedefleri:

- Proje kapsamında en az 50 STK ile işbirliği yapmak,
- İşbirliği yapılan STK’ların en az bir, ideal olarak yedi Proje Grubu oluşturmalarını sağlamak,
- Gruplar kanalıyla en az **2.500** kişiye ulaşmak, hedef kitlenin televizyon yayınlarıyla ilgili tepkilerini; RTÜK, televizyon kanalı, program yapımcısı, ana sponsor firma ve ilgili mercilere iletmelerinde **rehberlik yapmak**,
- 50 Aile Eğitim Programı eğitmeni yetiştirmek.

İşbirliği Yapılan Kuruluşlar:

Ailemiz-P’yi “Ortak Proje” olarak kabul eden “STK Türkiye Aile Platformu (TÜRAP)”, “Gökkuşluğu İstanbul Kadın Kuruluşları Platformu (GİKAP)” ve “Türkiye STK Çocuk ve Genç Platformu (T-STK

ÇOGEP)” ve bu **Platformların** iletişim ağındaki **gönüllü kuruluşlarla** işbirliği yapılmaktadır.

Ailemiz-P ile T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın yürüttüğü “Medya Eylem Planı” kapsamında İKADDER ve Bakanlık bir protokol imzalamıştır. Bu çerçevede Bakanlık da projenin paydaşları arasında yer almaktadır.

Çalışma Metodu ve Özet Uygulama Adımları

- Kurumsal olarak aile veya **aile bireylerine** (kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı veya engelli) **yönelik Türkiye genelinde faaliyet gösteren STK’lar** ile işbirliği yaparak projenin yaygın bir hedef kitleye ulaşmasını sağlamak,
- Bilinçli medya izleyiciliği kapsamında TV yayınlarıyla ilgili olumlu/olumsuz tepkilerin yetkili mercilere iletilmesinde rehberlik etmek,
- Sosyal medyayı (Web Portalı, Facebook ve Twitter) etkin olarak kullanmak,
- Bilinçli medya izleyiciliğini yaygınlaştırmak için eğitimler düzenlemek ve bilgilendirici dokümanlar hazırlamak,
- Etkin raporlama teknikleri kullanarak rapor formları hazırlamak, yapılan çalışmaları belgelemek, belgelenen bilgileri yetkililer ve kamuoyu ile paylaşmak,
- İzleme ve değerlendirmeyi raporlar üzerinden yapmak,
- Proje boyunca yayınlar (broşür, proje rehberi, kitapçık) hazırlamak.

İşbirliği Sözleşmesi İmzaladığımız STK'lar

- **Ankara**
 - Yenimahalleli Kadınlar Eğitim ve Dayanışma Derneği (YEKAD)
 - Türkiye Kadınlar Kültür ve Dayanışma Birliği (T.KAD-BİR)
- **Bursa**
 - Aile Akademisi Derneği
 - Altın Gençlik Derneği (ALDER)
 - Dilruba Evleri Yardımlaşma Derneği
- **Diyarbakır**
 - Gülnihal Derneği (GÜLNIHALDER)
 - Hanımlar Kültür Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (HAKYAD)
- **Erzurum**
 - Erzurumlular Girişimci Kadınlar Derneği (ER-KADIN)
- **Hakkari**
 - Mahya Hanımlar Derneği
- **İstanbul**
 - Aileyi Korumada Medya İzleme Grubu (AKMED)
 - Erdem Kültür Ahlak ve Dayanışma Derneği (ERDEMDER)
 - Gökkuşluğu İstanbul Kadın Kuruluşları Platformu (GİKAP)
 - Genç Diyalog Grubu
 - Genç İletişim Grubu
 - Gülen Çocuk ve Gençlik Derneği (GÜLDER)
 - Gülberenk Değerler Eğitimi Derneği
 - Hanımlar Eğitim ve Kültür Vakfı (HEKVA)
 - Hanımlar İlim ve Kültür Derneği (HİKDE)
 - Haseki Kadın Vakfı
 - Hayat Sağlık ve Sosyal Hizmetler Vakfı
 - Hapkido Federasyonu
 - İnsan Gelişimi ve Toplumsal Eğitim Vakfı (İGETEV)
 - İnsani Değerler Platformu (İDEP)
 - İstanbul Aile Araştırmaları Eğitimi ve Danışmanlığı Derneği (AİLEDER)
 - Kadın Sivil Toplum Kuruluşlarını Destekleme ve Geliştirme Grubu (KSDG)

- Okul Öncesi Eğitim Kurumları Platformu (OKEP)
 - Okul Öncesi Eğitim Kurumları Derneği (OKED)
 - Özlenen Çocuk Derneği (ÖZLENDER)
 - Ruh Sağlığında Aktif Kadınlar Grubu (RUHSAK)
 - Sıcak Yuva Vakfı
 - STK'lar Arası Koordinasyon Grubu (STK AKORD)
 - STK Türkiye Aile Platformu (TÜRAP)
 - Türk Gençlik Vakfı (TGV)
 - Türk Kadınları Kültür Derneği (TÜRKAD)
 - Türkiye Gençler Arası İletişim Platformu (TÜGAP)
 - Uluslararası Kadın ve Aile Derneği (UKADER)
 - Ev Kadınları Derneği (EVKAD)
 - Hazar Eğitim Kültür ve Dayanışma Derneği
 - Türkiye STK Çocuk ve Genç Platformu (T-STK ÇOGEP)
- **İzmir**
- İmam Hatipliler Gençlik ve Spor Kulübü Derneği (İMHAD)
 - İzmir Yardımlaşma Derneği (İZYAD)
- **Karaman**
- Kardelen Eğitim ve Yardımlaşma Derneği (KARDELENDER)
- **Kocaeli**
- Muradiye Kültür Vakfı
- **Konya**
- Çağdaş Aile Derneği
 - Dost Eli Konya Gıda Bankası Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- **Malatya**
- Bilsam Kadın Platformu (BİLSAM)
 - Şehbal Malatya Kültür ve Sanat Derneği
- **Samsun**
- Dost Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği
 - Hanımlar Yardımlaşma ve Kültür Derneği (HANDER)
- **Şanlıurfa**
- İlköncüler Derneği
 - El Birliği Derneği

Proje Uygulama Adımları

1.
adım

İzlediğiniz TV programlarını
ailelerimiz ve çocuklarımız
açısından

değerlendirin.

2.
adım

Ailemiz-P web sitesindeki
Üye Formunu doldurun.
ANKETE katılarak olumlu
veya olumsuz yayınların
belirlenmesine

katkı verin.

3.
adım

www.ailemizprojesi.org'dan
uzman görüşlerini

 AilemizProjesi

 /AilemizProjesi
hesabını

takip edin.

4.
adım

Proje Koordinatörlüğü, her ay sonunda üyelerin oyuyla belirlenen
EN YARARLI ve EN ZARARLI programları web sitesinde ilan edip,
SMS ile üyelere bildirecektir.

5. adım

Doldurulan anket sonuçları kapsamında hazırlanan ortak dilekçeler web sitesinde yayınlanacaktır. Dilekçelerde, programların **RTÜK İlkeleri** çerçevesinde aile ve aile bireyleri için zararları/yararları ele alınacaktır.

TV programlarına eleştiri veya teşekkürlerimizi iletmek en doğal hakkımızdır.

6. adım

Bu dilekçelerin altında yer alan Ad-Soyad ve E-mail bölümünü doldurup **GÖNDER** tuşuna bastığınızda, tepkileriniz aynı anda TV Kanalı, Program Yapımcısı, Ana Sponsor Firma, RTÜK ve İKADDER'e iletilecektir.

Bu işlem sadece birkaç dakikanızı alacaktır.

PROJE KOORDİNATÖRLÜĞÜ

İKADDER Proje Koordinatörlüğü,
yapılan çalışmaları ilgili kurumlar ve kamuoyu ile paylaşır.

7. adım

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve RTÜK

İşbirliği yapılan STK'lar

Basın ve Kamuoyu

TV Kanalları

Yapımcı ve Sponsor Firmalar

Böylece sessiz kitlelerin görüş ve önerileri, ilgili kurumlarca dikkate alınacak, medyada aile odaklı bir bakış açısı geliştirilecektir.

AİLEMİZ-P KAPSAMINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN FAALİYETLER

Faaliyetlerimiz

- T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın yürüttüğü "Medya Eylem Planı" kapsamında Bakanlık ve İKADDER arasında 11 Ocak 2013 tarihinde işbirliği protokolü imzalandı. Proje çerçevesinde gerçekleştirilen çalışmalarda bu protokolle bağlantılı olarak başta T.C. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri olmak üzere kamu kurumlarıyla işbirliği yapıldı.

- T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından "2013 Yılı için Yardım Yapılacak Proje Konuları" içinde "Aile ve Kültürel Değerlerin Korunmasına Yönelik Projeler" kapsamında AİLEMİZ-P hibe almaya hak kazandı.
- STK Türkiye Aile Platformu-TÜRAP'ın Genel Sekreterliğini üstlenen İKADDER, tüm çalışmalarını bu Platformun ve üyelerinin ülke genelinde oluşturduğu iletişim, istişare ve işbirliği zemininde yaptı.
- Türkiye'nin değişik illerinden 51 STK ile işbirliği sözleşmesi imzalandı. Ülke genelinde düzenlenen tanıtım programları bu STK'ların işbirliği ile gerçekleşti.
- Ailemiz-P kapsamında el broşürü ve proje rehberi hazırlandı. Türkiye genelinde yapılan programlarda bu dokümanlar katılımcılara dağıtıldı.
- www.ailemizprojesi.org sitesi yapılandırıldı. Bu sitede tepki ve teşekkürlerin pratik ve sonuç odaklı olması için bilgisayar

programı hazırlandı. Bu kapsamda projeye katılmak isteyenler, “Ortak Dilekçe Formu”na iletişim bilgilerini doldurarak tek işlemle 4 kanala (RTÜK, TV Kanalı, Yapımcı, Sponsor) ve İKADDER Proje Koordinatörlüğüne görüşlerini iletebilmektedir.

- Proje ekibine Ortak Dilekçe konusunda yol gösterici olması için “İzleme Ekibi” kuruldu. “Program Değerlendirme Formu” oluşturuldu.
- Ailemiz Projesi web sitesinde her ay güncellenen anketler sonucunda yararlı ve zararlı programlar belirlendi. Web sitesindeki “Ortak Dilekçe” ile program yapımcısı, kanal, sponsor firma ve RTÜK’e olumlu/olumsuz tepkiler iletildi.
- Proje çalışmaları boyunca sosyal medya hesapları aktif kullanıldı. Facebook, twitter ve web sitesi üzerinden proje hakkında bilgi ve uzman görüşleri paylaşıldı.
- Yapılan Proje sunumlarında slayt ve program videoları eşliğinde “medyanın aile ve aile bireyleri üzerindeki etkileri, dünyada aile odaklı medya izleme, RTÜK Yayın İlkeleri, projeye katılım vb.” konularda bilgi sunuldu.
- Aile Eğitim Programı (AEP) kapsamında 51 eğitimci yetiştirildi.

Aile Eğitimi Programı (AEP)

İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği/İKADDER tarafından yürütülen Aile Odaklı Medya İzleme ve Değerlendirme Projesi (AİLEMİZ-P) kapsamında 2-5 Haziran 2014 tarihleri arasında Çamlıca Sabahattin Zaim Kültür Merkezi'nde T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı işbirliği ile Aile Eğitim Programı (AEP) Eğitici Eğitimi gerçekleştirildi.

AEP ülkemizde sağlıklı, mutlu ve müreffeh ailelerin oluşması için ailelerin;

- Eğitim, hukuk, iktisat, medya ve sağlık alanlarındaki hizmetlerden daha etkili biçimde yararlanmalarına,
- Aile içi süreçlerini işlevselleştirerek aile yaşam kalitelerinin artmasına,
- Sahip olduğu her türlü kaynağı etkili bir şekilde yönetmelerine,
- Karşılaşılabilecekleri çeşitli risklere yönelik önlemler almalarına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Aile Eğitim Programı (AEP), ailelerin temel ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmiş, 5 alanda toplam 26 modülden oluşmaktadır.

Eğitime Ailemiz-P kapsamında İşbirliği Sözleşmesi imzaladığımız STK'lardan, farklı alanlarda uzman toplam 51 temsilci iştirak etti.

İstanbul, İzmir, Diyarbakır, Samsun, Konya, Malatya, Ankara, Bursa ve Fransa'dan eğitici adaylarının katıldığı eğitimin açılışını İstanbul Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürü Önal İnaltekin yaptı.

Eğitimde verilen konu başlıkları sırasıyla; Sağlık, Hukuk, **Medya**, Aile içi İletişim ve İktisat olarak gerçekleşti.

Programın sonunda tüm katılımcılar başarılı olarak AEP Eğitimi olmaya hak kazandı. Katılımcılar bir boğazturu gezisiyle dostluklarını pekiştirdi.

Düşlediğimiz Medya İçin Ailemiz-P Çalıştayı

29-30 Ocak 2014 tarihlerinde “Düşlediğimiz Medya için Ailemiz Projesi Çalıştayı” düzenlendi. İki gün süren programa çeşitli meslek gruplarından (öğretmen, antrenör, basın danışmanı, prodüktör, muhabir, akademisyen, sosyolog, turizmci, aile danışmanı, psikolojik danışman, psikolog, eğitimci, pedagog, STK temsilcisi, ev hanımı) 11 ilden toplam 58 kişi iştirak etti.

İki gün süren çalıştayda Proje Koordinatörü **Funda Akyol**;

- Televizyon programları ile ilgili kamuoyu araştırmaları
- Medyanın aile bireyleri üzerindeki etkileri
- RTÜK Yayın İlkeleri
- Türk Televizyonlarından videolar

- Projenin amacı, projede işbirliği yapılan kurumlar, projeye katılım prosedürünü **sundu**.

“Televizyon yayınlarının çocuk ve gençler üzerindeki etkileri” konu başlığıyla Pedagoji Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Uzman Pedagog Mehmet Teber ve Türkiye STK Çocuk ve Genç Platformu (T-STK ÇOGEP) Koordinatörü/Özlenen Çocuk Derneği (ÖZLENDER) Yönetim Kurulu Başkanı Ayşe Pehlivan tebliğ sunumlarını gerçekleştirdi.

İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi, T.C Aile ve Sosyal Araştırmalar Eski Genel Müdürü Prof. Dr. Ayşen Gürcan “Dünyada Aile Odaklı Medya İzleme” konulu tebliğini sundu.

Türkiye’nin farklı yerlerinde aile ve aile bireylerine yönelik çalışmalar yapan STK temsilcileri medyanın aile üzerindeki zararları ile mücadele kapsamında görüş ve önerilerini bildirdiler.

Çalıştay, Katılım Belgelerinin takdimiyle sona erdi.

PROJE TANITIM ETKİNLİKLERİ

İSTANBUL

- İnsan ve Medeniyet Hareketi (İMH) ev sahipliğinde STK Çocuk ve Genç Platformu (STK-ÇOGEP) Aralık Ayı Meclis Toplantısı (10 Aralık 2013)
- Aziz Mahmud Hüdayi Kız Kur'an Kursu toplantısı (12 Aralık 2013)
- Sancaktepe Belediyesi Mahalle Annelerine yönelik tanıtım semineri (5 Şubat 2014)

- Türk Kadınlar Kültür Derneği (TÜRKKAD) Okuma Grubuna yönelik tanıtım semineri (15 Mart 2014)
- Proje Koordinatörlüğünü yürüten İstanbul Kadın ve Kadın Kuruluşları Derneği (İKADDER)'nin "1970'lerden 2014'e Gönüllü Kadın Buluşmaları Kahvaltı Programı" (9 Nisan 2014)
- Genç Dergi (18 Mayıs 2014)
- Hazar Derneği (12 Haziran 2014)
- Tv ve radyo programları.

İZMİR

İmam Hatipliler Gençlik ve Spor Kulübü Derneği/İMHAD'nin işbirliğiyle aşağıdaki sunumlar yapılmış, İzmir Vali Yardımcısı makamında ziyaret (17 Aralık 2013) edilmiştir:

- Dokuz Eylül Gençlik Derneği (15 Aralık 2013)
- Hasan Sağlam Öğretmenevi (16 Aralık 2013)
- İzmir İl Dernekler Müdürlüğü (16 Aralık 2013)
- İzmir İl Müftülüğü (16 Aralık 2013)
- İzmir Konak İmam Hatip Lisesi (17 Aralık 2013)
- Şehbal Eğitim Kurumları (17 Aralık 2013)
- SİMİN Hanımlar Derneği (17 Aralık 2013)
- Tv ve radyo programları.

DİYARBAKIR

Gülnihal Derneği ve Hanımlar Kültür ve Yardımlaşma Vakfı (HAKYAD)'nın işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmıştır:

- Fatih Aile Destek Merkezi (18 Aralık 2013)
- Aziziye Aile Destek Merkezi (18 Aralık 2013)
- T.C. Bağlar Kaymakamlığı Aile Destek Merkezi (19 Aralık 2013)
- Dicle Üniversitesi (19 Aralık 2013)
- Tv ve radyo programları.

ADANA

Yuva Kurma ve Aileyi Koruma Derneği'nin (YUVAKUR) işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmıştır:

- Şehit Çetin Topçuoğlu İnsani Yardım ve Dayanışma Derneği (20 Aralık 2013)
- Adana İnsani Yardım Derneği (ADYAR) (21 Aralık 2013)
- Ülfet Derneği (21 Aralık 2013)
- Tv ve radyo programları.

KONYA

Çağdaş Aile Derneği ve Dost Eli Derneği'nin işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmıştır:

- Aziziye Kültür Merkezi (23 Aralık 2013)
- Çağdaş Aile Derneği (24 Aralık 2013)
- Dost Eli Derneği (24 Aralık 2013)
- Tv ve radyo programları.

SAMSUN

Hanımlar Yardımlaşma ve Kültür Derneği (HANDER) ve Dost Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği (DOSTDER)'nin işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmış, Samsun İl Vali Yardımcısı makamında ziyaret edilmiştir:

- Cemil Şensoy Kültür Merkezi (10 Ocak 2014)
- Dost Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Derneği (10 Ocak 2014)
- Samsun İl Müftülüğü Konferans Salonu (11 Ocak 2014)
- Merve Eğitim Kültür ve Yardımlaşma Vakfı (11 Ocak 2014)
- Tv ve radyo programları.

MALATYA

BİLSAM Kadın Platformu'nun işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmıştır:

- İl Genel Meclisi'nde iki seminer (22 Şubat 2014)
- BİLSAM Kadın Platformu Merkezi (22 Şubat 2014)
- Tv ve radyo programları.

KARAMAN

Kardelen Eğitim ve Yardımlaşma Derneği'nin işbirliğiyle aşağıda belirtilen sunumlar yapılmıştır:

- Yunus Emre Kültür Merkezi (1 Mart 2014)
- Ebubekir Eğitim Kurumu (2 Mart 2014)

MEDYADA “AİLEMİZ-P” TANITIMI

- Radyo Yıldız (16 Aralık 2013-İzmir)
- Ege TV (17 Aralık 2013-İzmir)
- Söz TV (19 Aralık 2013-Diyarbakır)
- Nurs TV (20 Aralık 2013-Adana)
- Radyo Yıldız (20 Aralık 2013-Adana)
- Radyo Barış (20 Aralık 2013-Adana)
- Radyo Gençlik (23 Aralık 2013-Konya)
- Kon TV (24 Aralık 2013-Konya)

- Ribat FM (24 Aralık 2013-Konya)
- Aks TV (11 Ocak 2014-Samsun)
- Vuslat TV (22 Şubat 2014-Malatya)
- Güneş TV (22 Şubat 2014-Malatya)
- Radyo Huzur ortak yayınında, Dost FM, Radyo Nida, Radyo Selam, Radyo Fon, Radyo İrfan, Radyo Malatya, Nur FM, Çağlar FM (22 Şubat 2014 - Malatya)
- TRT1 Radyo (9 Temmuz 2014-İstanbul)
- Kanal 24 (23 Eylül 2014-İstanbul)

MAKALELER

Medya ve Aile

Nesrin Afşar ÇELİK

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Müsteşarı

Aile, insanlık tarihinde toplumların temelini oluşturan vazgeçilmez bir yapı taşıdır. Neslin devamının, kültürel kimliğin, insani ve demokratik değerlerin koruyucusu ve taşıyıcısıdır. İnsanlık tarihinde ailenin üstlendiği temel işlevleri yerine getirebilecek başka bir kurum oluşturulamamıştır.

Ailenin temel işlevlerini yerine getirmekte zorlandığı durumlarda toplumda ciddi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Her durumda ailenin desteklenmesi ve güçlendirilmesi, toplumsal sorunların ortaya çıkmasını engelleyecektir.

“Modernleşme” süreci ile beraber küresel boyutta sosyo-ekonomik, teknolojik ve kültürel alanlarda yaşanan değişim, aile kurumunun temel fonksiyonlarını yerine getiremeyecek kadar zayıflamasına neden olmaktadır. Bu durum ailenin sosyal güvenlik, yardımlaşma ve dayanışma, sorun çözme yeteneği, manevi doyumun karşılanması gibi temel mekanizmalarını adeta işleyemez hale getirmiştir. Aile kurumunun zayıflaması, boşanma oranlarının yükselmesine, tek ebeveynli ailelerin giderek artmasına, evlilik dışı beraberliklerden doğan çocukların ve sokak çocukları oranının artmasına, madde kullanımına, kültürel ve ahlaki değerlerde yozlaşmaya, aile içi şiddete, toplumsal alanda şiddet ve teröre, suça, yolsuzluk ve suistimallerin artmasına neden olmaktadır. Aile kurumunun sağlıklı yapışması durumunda bireylerde ortaya çıkan kimlik bunalımı, milli ve manevi değerlerden yoksunluk,

Ailenin temel işlevlerini yerine getirmekte zorlandığı durumlarda toplumda ciddi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Her durumda ailenin desteklenmesi ve güçlendirilmesi, toplumsal sorunların ortaya çıkmasını engelleyecektir.

psikolojik rahatsızlıklar, yabancılaşma gibi sorunlar toplumu tehdit eder hale gelmektedir.

Ülkemizde diğer gelişmiş ülkelere göre daha güçlü bir aile yapısından bahsetmek mümkündür. Ancak sosyo-kültürel değişim ve hızlı sanayileşme, kentleşme, iç ve dış göç, işsizlik, yoksulluk vb. gibi olguların oluşturduğu sorunlar da Türk ailesini derinden sarsmış, temel işlevlerini yerine getirme konusunda sıkıntıya düşmesine zemin hazırlamıştır. Geleneksel aile

sisteminden çekirdek aile sistemine doğru yaşanan değişim, aile bireylerinin rollerine, ilişkilerine ve değerlerine de yansımıştır. Aileden başka herhangi bir sosyal kurumun bireye değer oluşturma ve aktarma işlevi kazandırması da pek mümkün olamamaktadır.

Aile, değer aktaran bir kurumdur. Toplumda kabul gören değerler, bireye ailede verilerek kişiliğinin biçimlenmesinde rol oynamaktadır. Sevgi, saygı, hoşgörü, fedakarlık, merhamet, nezaket, hak, adalet, sabır, sorumluluk, özgüven ve dayanışma gibi değerlerin aile kurumunda kazandırılması ile toplumsal kültürün ana formları da belirlenmiştir.

Birlik, beraberlik ve dayanışma içinde, sevgi, saygı, anlayış ve hoşgörüyü aile ortamında yaşatmak, ailenin toplumdaki önemli rolünün ve işlevinin bilinciyle hareket etmek, aileyi güçlü kılarak sorun çözme yeteneğini artıracaktır. Değerlerine sahip çıkan aile kurumu, güçlü ve sağlam bir toplumun da teminatıdır. Türk ailesi, toplumsal değerlerin kesişme noktası ve bu değerlerin sürekliliğinin kaynağıdır. Değerlerin değişikliğe uğraması ya da yozlaşmasında birçok faktörün etkisinin de gözardı edilmemesi gerekir.

Medyanın reyting kaygısı ile insanları magazine alıştırdığı, seviyeyi düşürdüğü ve zararlı eğilimlere yönelttiği öne sürülmektedir.

Günümüzde medya, aileyi temel den etkileyen en önemli referanslardan biri haline gelmiştir. Medyanın aile bireylerini etkileme yoluyla aile hayatı ve toplumsal hayatı değiştirme, toplumsal değer yargılarını etkileme gücü bilinen bir gerçektir. Toplumsal yapının şekillenmesinde rol alan medyanın sorumluluk

bilinci ile hareket etmesi oldukça önemlidir.

Özellikle 1980 sonrasında medyanın ülkemizde ve dünyada yaşanan küreselleşme sürecinde önemli işlevler üstlendiği bilinmektedir. Yeni iletişim teknolojilerinin devreye girmesi, medyanın işlevini farklı boyutlara taşımış, etkinliği konusunda yeni bakışlara, yaklaşımlara konu olmuştur.

Yapılan araştırmalarda ağırlıkla, medyanın topluma, aileye ve bireye olan etkileri ele alınmaktadır. Aileyi odak alarak program üreten medyanın, günümüzde Türk ailesinin yeme-içme, iletişim kurma, eğlenme ve vakit geçirme düzenini belirlemekte olduğu ve bu alanda önemli bir belirleyici konumuna geldiği görülmektedir.

Özellikle aile odaklı bir iletişim aracı olan televizyonun, bütün aileler için temel tutum, değer ve kamusal konulara ilişkin benzer görüşleri sürekli üretip sunan, bu temel kurumun sosyalleşme, değer ve tutumlarını oluşturma süreçlerinde etkin rol oynayan bir araç olduğu ortaya çıkmaktadır (AAK, 1995; SETA, 2011). Ancak televizyonun, bu misyona denk düşen bir yayıncılık anlayışı içinde olduğunu söylemek zor görünmekte, iletişim ve yayın düzeni reyting ve kar etmeyi temel hedef almakta, izlenebilirliği bu hedefe endekslemektedir.

Daha çok izleyici, daha çok tiraj ve daha çok kar mantığı içinde şekillenen yayıncılığın temel anlayışı şudur; izlenebilirliği ayrıksı,

farklı, korkutucu, şiddet, cinsellik ve magazin ağırlıklı temaların sunumunda aramak. Bu anlayış, gerçek dünyayı, bizi, ailemizi yansıtmayan kurmaca bir dünyayı ortaya çıkarmaktadır. (AAK, 1995; Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı, 2010; Türkiye’de Aile Değerleri, 2010; SETA, 2011).

Medya, birey ve ailelere asla ulaşamayacağı dünyalar sunmak suretiyle onların hayatlarını alt üst etmekte, kültürümüzle uyuşmayan aile modelleri sunmaktadır. Aile Yapısı Araştırması (2006) sonuçlarına göre bireylerin %61’i televizyonun aile içi ilişkileri kötü yönde etkilediğini belirtmektedir. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, “Çocuklara Yönelik Programlar ve Bu Programlarda Yayımlanan Reklamların İçerik Analizi Araştırması” (2009)’nda; çocukların medyadan etkilendiği sonucu ortaya konmuştur. Türkiye’de Aile Yapısı Araştırması (2011)’nda, ailelerin televizyon izleme alışkanlığı ile ilgili olarak hazırlanan sorulara verilen cevaplara bakıldığında ise, ailelerin %79,5’inin televizyonu akşam izlediği görülmektedir. Ailelerin akşam saatlerinde bir araya geldiği düşünüldüğünde, televizyonun aile içi iletişim üzerindeki etkisi açıkça görülmektedir. Aynı araştırma sonuçlarına göre televizyonda yayınlanan şiddet içerikli sahnelerden katılımcıların %71,9’luk oranı rahatsız olmakta ve kanalı değiştirmektedir. Toplumsal cinsiyete göre yapılan ayrım, erkek ve kadınların yaklaşık %72’si şiddet içerikli yayından benzer şekilde rahatsızlık duyduğu ve kanalı değiştirdiği tespit edilmiştir.

Medyanın reyting kaygısı ile insanları magazine alıstırdığı, seviyeyi düşürdüğü ve zararlı eğilimlere yönelttiği öne sürülmektedir (SETA, 2011). Eğitime, kültürlenmeye ve

Medya, birey ve ailelere asla ulaşamayacağı dünyalar sunmak suretiyle onların hayatlarını alt üst etmekte, kültürümüzle uyuşmayan aile modelleri sunmaktadır.

İlkeli ve sorumluluk sahibi
bir yayıncılık politikası, her
şeyden önce ailenin sorunlarını
çözebilmesi yönünde önemli bir
destek verecektir.

bilgilendirmeye dönük yapımlar ise, izlenmeyeceği önyargısı içinde ve yaptırımlara uğramamak adına, yasak savmaya dönük kalitesiz yapımlar olarak, izlenme olasılığı düşük saatlerde yayınlanmaktadır. Bu tespitler, medyanın aile üzerindeki gücünü ortaya koymaktadır. Bu nedenle yok olmaya yüz tutan olumlu ve kültürümüze özgü değerleri, birey ve aile yapılarını bir ölçüde ayakta tutmaya, korumaya çalışmak, yaşamsal bir sorumluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ailenin karşılaştığı sorunlara çözüm bulabilmesi, bu alandaki kurumların üzerlerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmesine bağlıdır. Bu kurumların başında medya gelmektedir. Medyanın öncelikle bireyi ve aileyi bilgilendirici, bilinçlendirici ve toplumsal sorumluluk ilkesi içinde bir yayıncılık anlayışı benimsemesi gerekir. İlkeli ve sorumluluk sahibi bir yayıncılık politikası, her şeyden önce ailenin sorunlarını çözebilmesi yönünde önemli bir destek verecektir.

Bu çerçevede; tekel konumundaki özel sermayenin kar endeksli yayın anlayışı içinde kamu yararı ve toplumsal sorumluluk ilkesinden uzak bir yayıncılık gerçekleştirdiği görülmektedir. Medya toplum çıkarlarını değil de sadece ticari çıkarlarını gözeten bir yayın politikası izlediğinde ulusal ve uluslararası sermayeye uygun hizmet etmiş olur. Uluslararası sermaye ise toplumların çözülmesinden fayda sağlar. Şöyle ki, toplumda dayanışma mekanizmaları yok oldukça bu mekanizmaların yerini yeni hizmet kurumları alır. Piyasanın genişlemesi, tüketimin artması ve çeşitlenmesi üretici için en önemli hedeftir. Bu süreçte aile bireylerinin ihtiyaçlarının yeni hizmet kurumları aracılığıyla karşılanması amacıyla temizlik hizmetleri, hazır gıda, çocuk bakımı, yaşlı bakımı,

engelli bakımı gibi bir çok sektör ortaya çıkmıştır. Ancak hiçbir sektör, hiçbir kurum ve kurumsal hizmet ailenin fonksiyonlarını tam anlamıyla yerine getiremez.

Son yıllarda yaşanan küresel kriz sonucunda alınan tasarruf tedbirleri, sosyal güvenlik ve yardım hizmetlerinin getirdiği maliyetlerin artan yükü, özellikle özürlü, yaşlı ve işsiz bireylere sahip ailelerde önemli sorunlara yol açmıştır. İşsizlikle birlikte düşük gelir, aile bölünmeleri, özürlü-yaşlı bakımı ve benzeri yükler, risk grubundaki bu aileler için hayati önem taşıyan dayanışma mekanizmalarını adeta işleyemez duruma getirmiştir. Yaşanan süreç, bu tür ailelerde tedavi, psikolojik destek, beslenme, barınma, eğitim, ulaşım gibi temel gereksinimlerini dahi karşılayamaz duruma getirmiştir.

Bundan dolayıdır ki, aileleri ekonomik ve sosyal risklere karşı koruyan destekleme ve güçlendirme politikaları, 2000'li yıllarda resmi devlet politikası haline gelmiştir. Günümüzde, ailenin sorun çözme kabiliyeti ile toplumsal kalkınmada oynadığı dinamik rol, onu sosyal politikalarda merkezi bir konuma getirmektedir. Aileye yönelik destekleyici ve güçlendirici yönde politika ve uygulama üreten yapının verimli ve etkin çalışması; hizmetlerin yaygınlığını, verimliliğini ve kalitesini arttıracaktır.

Ailenin karşılaştığı yoğun sorun yumağı içinde işlevlerini sürdürebilmesi veya sorun çözme kabiliyetini geliştirebilmesi ancak kurumsal hizmet ağının etkinliği ile mümkün olabilmektedir.

Bilindiği gibi, günümüzde, ailenin desteklenmesi ve sosyal güvenlikte ailenin bir bütün olarak korunması ve geliştirilmesi anlayışı, tüm dünyada yaygınlaşmaktadır. Ülkemizde son yıllarda bir yandan ekonomik gelişme sağlanırken, diğer yandan ailenin öneminin göz ardı edilmemesine, aileyi destekleyici ekonomik, sosyal ve kültürel tedbirlerin birlikte uygulanmasının gereğine inanılmış; aileyi destekleme politikalarının yaygın olarak

kullanıldığı ülkelerin deneyimlerinden yararlanıp, aile yapısını daha da güçlendirici sosyal politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Aileye hizmet üreten kurumsal yapıları bir araya getirerek, Türk ailesinin bütünlüğünün güçlendirilmesi ve bu alanda sosyal politikaların hayata geçirilmesi konusunda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur.

Sonuçta ailenin; dünyada ve ülkemizde yaşanan hızlı değişimin yarattığı etkiler karşısında desteklenmesinin gereği ve önceliği ortadadır. Bu durum ailenin yaşamakta olduğu sorunlarını çözebilecek hale getirilmesi yönünde güçlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu temel hedeften hareket eden bakanlığımız, Edebalı'nın 'İnsanı yaşat ki devlet yaşasın!' öğüdünü kendine rehber alarak öncelikle bireyi ve aileyi yaşatma yönünde elinden gelen her türlü çabayı gösterecektir.

KAYNAKLAR

- AAK, (1995). Televizyon ve Aile. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu yayını. Ankara.
- ASAGEM, (2010). Medya Profesyonellerinin ve Medyanın Aile Algısı. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü yayını. Ankara.
- ASAGEM, (2010). Aile Yapısı Araştırması 2006. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü yayını. Ankara.
- ASAGEM, (2010). Türkiye'de Aile Değerleri Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü yayını. Ankara.
- ASAGEM, (2013). Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması 2011. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü yayını. Ankara.
- SETA, (2011). Toplumun Kültür Politikaları ve Medyanın Kültürel Süreçlere Etki Algısı Araştırması. Ankara.

Televizyon Üzerine Pedagojik Bir Değerlendirme...

Pedagog Sevgi ŞAHBAZ

Okulöncesi Eğitim Kurumları Derneği Başkanı

Günümüzde çocuklarımızla çok yakından ilgilenen birileri var, farkında mıyız!? Ve bizden de daha iyi tanımaktalar onları... Hikâyeler, masallar anlatıp vakitlerini eğlenceli geçirecekleri her türlü imkânı sunmaktalar. Çocuklarımız ise onların yol göstericiliğini büyük bir dikkat, ilgi ve sevgiyle takip etmekte... Çünkü çocuklarımız yapıları gereği izlediği, okuduğu, gözlemlediği her şeyi kolayca benimsemiş durumundadır.

Bir TV karakteri veya çizgi film kahramanı, bir şekilde çocuğumuzun gelişmekte olan karakterine etki eder. Okulöncesi öğretmeni bilmelidir ki çocuk anne babasından sonra medya kahramanla-

rını tanımakta ve rol model almaktadır. Hangi mesleğe mensup olursak olalım bugün medya hepimizi ilgilendiriyor.

Çocuğa saygılı bir yayıncılığın içselleştirilmesi toplumun tüm bireylerini ilgilendiren bir tutumdur. Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilkelerine dayalı hak temelli bir yayıncılığın destekçisi olma sorumluluğunu hepimiz taşımalıyız.

Çocuklarımızla çok yakından ilgilenen birileri var, farkında mıyız!? Ve bizden de daha iyi tanımaktalar onları... Hikâyeler, masallar anlatıp vakitlerini eğlenceli geçirecekleri her türlü imkânı sunmaktalar.

Toplumsal olarak çocukların gelişmesiyle birebir bağlantısı olan medyanın tutum ve etkilerine dayalı bir değerlendirme acilen yapılmalıdır.

Çocukların kişiliğinin biçimlenmesinde, sosyalleşmelerinde aile, arkadaş, akraba, komşu, okul ortamı gibi geniş çevre şartları etken iken, günümüzde TV ve medya etkisi giderek ön plana geçmiştir. Oysa TV'nin önceliği eğlendirmek, amacı ise bir şekilde kendini izlettirmektir. Televizyonun eğitmek, bilgilendirmek fonksiyonunun çocukların sosyalleşmesine yardım etmek gibi bir görevi de vardır.

Çocuklara alternatif ilgi ve heyecan ekranları açabilecek, kitabın derinliğindeki lezzeti keşfettirebilecek ve çocukları seyrin tutsaklığından düşüncenin özgürlüğüne sevkdebilecek bir işlevi zor olsa da, imkansız olmasa gerek...

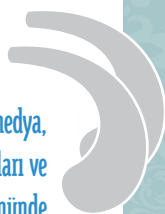
Toplumsal olarak çocukların gelişmesiyle birebir bağlantısı olan medyanın tutum ve etkilerine dayalı bir değerlendirme acilen yapılmalıdır.

Unicef'in "**Çocuk ve Medya Geliştirme İlkeleri**"ni dikkate alarak Pedagoglar denetiminde yapılacak programlar esas alınmalıdır.

- 1. İlke;** Küçük çocuklar için iletişim yaşa uygun, dostane ve çocuktan yana olmalıdır:
 - Çocukların anlayacağı dil, karakter, öykü, müzik, espri ve fıkralar kullanılmalı,
 - Cesaretlendirme ve model etkileşimi sağlanmalı,
 - Özel efektler sağduyulu ve akılcı bir şekilde kullanılmalı.
- 2. İlke;** Çocuklar için iletişim, çocuğa bütüncül yaklaşım sergilemeli:

- Bir konu ya da mesaj sunulurken zihin, beden, ruh da dikkate alınmalı,
 - Yetişkin/çocuk iletişiminde olumlu modeller ortaya konulmalı,
 - İletişimin bir parçası olarak sınırlanacak limanlar oluşturulmalı.
- 3. İlke;** Çocuklar için iletişim olumlu olmalı ve ondaki güçlü yön-
lere dayanmalıdır.
- Özgüven ve yeterlilik duygusu inşa edilmeli,
 - Olumlu rol model kullanılmalı,
 - Çocuklara toplumsal adalet ve örnek modeller oluşturulurken algılarına olumsuz modellerle zarar verilmemeli.
- 4. İlke;** Çocuklara yönelik iletişimde en kötü durumda olanlar
dâhil olmak üzere bütün çocukların gereksinimleri ve yete-
nekleri dikkate alınmalıdır:
- Her çocuğun ve yetişkinin onuru dikkate alınmalı,
 - Kapsayıcı olmalı, farklılıklara de-
ğer verilmeli,
 - Halk kültürü ve geleneklerin
olumlu yönleri yansıtılmalı ve
desteklenmeli.

Çocuk dostu bir medya, çocukla-
rın ihtiyaçları ve kabiliyetlerini göz
önünde bulundurarak eğlendirir-
ken aynı zamanda fiziksel, zihin-
sel ve sosyal açıdan onların geliş-
mesini de hedefler.

Çocuk dostu bir medya,
çocukların ihtiyaçları ve
kabiliyetlerini göz önünde
bulundurarak eğlendirirken
aynı zamanda fiziksel, zihinsel
ve sosyal açıdan onların
gelişmesini de hedefler.

Çocuk haklarına ve insana saygılı, hayvanlara ve çevreye karşı hoşgörölü, şiddet içermeyen, ticari amaçlarla çocuk haklarını ihlal etmeyen, saygıyı yücelten bir medya anlayışı esas olmalıdır... Aileler, çocuklarının neleri izleyip, neleri öğrendiklerini bilmelidir.

Birlikte seçim yaparak izlenen programlar üzerinde konuşulabil-meli, olumlu olumsuz yanlara dikkat çekilmelidir. Kendimize ve çocuğumuza güvenmek, sevgi ortamında birlikte nitelikli paylaşımlar yapmak, iletişim halinde herşeyi daha olumlu ve güzele çevirebilmek bize güç verecektir. Çocuklara kendilerini ifade etme, iletişim kurma ve medya kullanımında faal ve etkin olma fırsatı verilmelidir.

Okulöncesi Eğitim Kurumları Derneği (OKED) olarak **“Her çocuk bir dünyadır, özel ve değerlidir, tıpkı her ailenin de olduğu gibi”** diyoruz. Çocuk-medya ilişkisini de bu çerçevede ele alıyoruz.

Ekran ve Çocuk

Uzm. Pedagog Mehmet TEBER

Pedagoji Derneği Başkanı

Günümüzün kaçınılmaz bir gerçeği var: Ekranlar her geçen gün hayatımızın daha çok alanını işgal ediyor. Bundan 50 yıl önce ekran yoktu hayatımızda. Ve hayat yine güzel bir şekilde devam ediyordu. Önce siyah beyaz televizyonlar girdi ekran olarak evimize. Sonrasında renklendiler. Derken bu ekranın yanına bilgisayar ekranı eklendi. Onu telefon ve tablet ekranı takip etti. Ekranlarda bize sunulan içerikler de zenginleşince artık hayatımızın büyük bir kısmını kaplar hale geldi. Artık onlarsız yapamıyoruz.

Ekran bizim olduğu kadar çocuklarımızın da hayatını işgal ediyor. Ne var ki, onların küçük yaşta ekranla muhatap olması tavsiye edilen bir şey değil.

Ekranın zararlarını iki grupta toplayabiliriz.

- Varlığı ile verdiği zararlar
- İçeriği ile verdiği zararlar

Ekranlar her geçen gün
hayatımızın daha çok alanını
işgal ediyor. Bundan 50 yıl
önce ekran yoktu hayatımızda.
Ve hayat yine güzel bir şekilde
devam ediyordu.

Ekranın Varlığı İle Verdiği Zararlar

Çok uygun ve pedagojik içerikle karşılaşsa bile uzun süre ekranla muhatap olması çocuklara zarar verir. Öncelikle ekran tek yönlü bir ilişki sunar. Çocuk aktif olmadan, konuşmadan, etkileşime girmeden ekrana sadece bakar. Yani ekran karşısında bir sosyallik yoktur, asosyallik vardır. Ekranın başında çok kalan çocukların sosyal gelişimi zarar görür. Arkadaş edinmede, ilişki kurmada, toplum içinde uygun davranışı göstermede zorlanabilir bu çocuklar. Aynı zamanda küçüklüğünde çok fazla ekranla muhatap olanların dil gelişimi zarar görür ve bu çocuklar daha geç konuşabilirler.

Oyun çocuk için yemek
içmek gibi doğaldır.
Çocuk oyun yolu
ile dünyayı anlar,
becerilerini geliştirir,
korkularını dışarı atar.

Ekranın varlığının ikinci zararı çocuğun hareketine verdiği zarardır. Çocuklar normal olarak hareketli varlıklardır. İki dakika bir yerde oturmak, hareket etmeden durmak onlar için zordur. Hareket onların doğasında vardır. Hareket sayesinde keşfederler; fiziksel gelişimlerini tamamlarlar. Ayrıca biriktirdikleri enerjiyi dışarı atarak rahatlarlar. Yeteri kadar hareket edemeyen çocuk, ruhsal olarak da sorunlar yaşar. Ekran çocukların hareketini ellerinden alır. Bu da çocukların hem fiziksel gelişimine, hem de ruhsal gelişimine zarar verir.

Ekran üçüncü olarak çocuğun oyun vaktini elinden alır. Oyun çocuk için yemek içmek gibi doğaldır. Çocuk oyun yolu ile dünyayı anlar, becerilerini geliştirir, korkularını dışarı atar. Burada kast edilen sanal değil, gerçek oyundur. Sanal oyunlar ve ekran çocuğun oyun vaktini elinden alarak, çocuğa zarar verir. Yeterince oynamayan çocuk gergin ve öfkeli olur.

Ekranın İçeriği İle Verdiği Zararlar

Ekran varlığı kadar içeriği ile de çocuklara zarar verir. Bu zarar hem bilinçaltı, hem de bilinç düzeyinde gerçekleşir. Çocuklar için hazırlandığı iddia edilen çoğu yapım masum değil, zararlıdır. Günümüzde çocukların pedagojik gelişimini destekleyecek yayınların sayısı oldukça azdır. Yani ekranda sunulan içeriğin % 80'i çocuklar için zararlıdır.

Bazı film, çizgi film ya da oyunlar bilinçaltı mesajlar içerir. Bilinçaltı mesajlar 25. kare tekniği gibi tekniklerle çizgi filmlerin, filmlerin içine yerleştirilir. Ya da bir görselin içine bilincin fark edemeyeceği resimler gizlenir. Bir sesin içine kulağın bilinçle algılayamayacağı frekans aralığında telkinler verilir. Bu mesajlar bilinçle algılanamaz ama bilinçaltına kaydedilir ve bu kişinin gelecekteki kararlarını etkiler. Hazırlanan bilinçaltı mesajlar daha çok cinsellikle ilgilidir ve çocukların bu yöndeki algısını bozar. Bu konuda detaylı bilgiye internette “bilinçaltı mesajlar” ya da “offensive drawing” yazmak yeterli olacaktır.

Çocukların izlediği çoğu çizgi film ve bilgisayar oyunu yoğun şiddet içerir. Savaşlar, kötülerle iyilerin mücadelesi, öldürmeler, yalanlar, hileler çizgi film ve ekran oyunları yoluyla çocuğun ruhuna akıtılır.

Ekranda sunulan içerik bilinç düzeyinde de çocuklara zarar verir. Çocukların izlediği çoğu çizgi film ve bilgisayar oyunu yoğun şiddet içerir. Savaşlar, kötülerle iyilerin mücadelesi, öldürmeler, yalanlar, hileler çizgi film ve ekran oyunları yoluyla çocuğun ruhuna akıtılır. Böylece çocuk hem bu sahneleri örnek almış olur, hem de şiddet ve yalan gibi çoğu olumsuz özelliği normalleştirmiş olur. Şiddeti, yalanı bir çözüm yolu olarak görür.

Yetişkin gündemini
çocuğa sunarak çocuğu
büyütmek yanlışır ve
hiçbir kimseye de faydası
yoktur.

Ekran içeriği erkekleri şiddete sevk ederken, kız çizgi filmleri ise cinsel-lik ve bol harcama yapma üzerine kuruludur. Bu çizgi filmler yoluyla kız çocuklarına bir beden, kıyafet ve aşk ilişkileri dayatılır. Geleceğin alışveriş canavarlarının tohumları ekilir.

Ekran aynı zamanda çocukların de-ğil yetişkinlerin gündeminde olması

gereken aşk, sevgili gibi kavramları onların dünyasına sokarak ka-falarını karıştırır. Günümüzde küçük yaşta âşık olduğunu söyle-yen, kız-erkek ilişkisi kurmaya çalışan, dudaktan öpüşmeye he-vesli çocuklar artmaktadır. Bunun nedeni ise kontrol edilmeden çocuğa sunulan ekrandır. Yetişkin gündemini çocuğa sunarak ço-cuğu büyütmek yanlışır ve hiçbir kimseye de faydası yoktur.

Ekranda sunulan hayalet, canavarlar, kötüler, cadılar ise çocukla-rın iç dünyasına korku salar. İzledikleri bu tarz çizgi filmler ne-deni ile tek başına yatamayan, geceleri çığlık atarak uyanan bir-çok çocuk vardır. Küçük yaşta çocukların dünyasına korku eken ekran figürlerinden de uzak durmak gerekmektedir.

Çocuklar Ekranın Karşısında Ne Kadar Durmalıdır?

0-3 yaş çocuklarının ekranla pek muhatap olmaması gerekir. Bu yaştaki çocuklara tablet vermek, çizgi film izlettirmek doğru de-ğildir. İçinde pek konuşma geçmeyen, müzikli basit çizgi filmler haftada bir iki defa olmak kaydı ile izlettirebilir.

3-6 yaş çocuklarının ekranda geçireceği süre 30 dakikayı geçme-melidir. Dizi, haber kesinlikle izlememelidir. Canavarlı, hayaletli çizgi filmler uygun değildir. Elleri-ne tablet, telefon vermemek ge-rekir. Bu yaş çocukları internetle tanıştırılmamalıdır.

6-9 yaş çocukları için ekranda geçirilebilecek olan süre maksimum 40-45 dakikadır. Dizilerden ve haberlerden uzak tutulmalıdır. Bu yaş çocukları internetle tanıştırılabilir. Sadece hafta sonları, günde 2 saati geçmemek üzerine ellerine tablet ve telefonlar verilebilir. Oynanan oyunların yoğun şiddet içermemesine dikkat etmek gerekir.

Çocukların ekranla ilişkisi kontrol altında tutulmalıdır. Çünkü ekranlar büyüdükçe çocuklarımızın ruhu yaralanmaktadır

9-12 yaş üstü çocuklar için ekran karşısında geçirilecek süre 60 dakika olabilir. İçinde şiddet ve yetişkin gündemi olmayan dizileri takip edebilirler. Ancak takipçisi oldukları dizi sayısı biri geçmemelidir. Yine bu yaş çocuklarına telefon alınmamalı, ekran oyunlarına ise hafta sonu müsaade edilmelidir.

Çocuklara cep telefonu almak için en uygun yaş lise dönemidir. Yine bu dönemde çocuğun kendine ait tablet ve bilgisayar da olabilir. Ekran ile ilişkileri yine kontrol altında tutulmalı ve çocuğun 2 saatten fazla ekran karşısında kalmasına müsaade edilmemelidir. **Çocuğun tek başına internet kullanmaya başlaması ile birlikte mutlaka aile şifresi konmalıdır.**

Özetlemek gerekirse ekran çocuğun elinden sosyalliği, serbest oyunu ve hareketi alarak çocuklara zarar verir. Bununla hem bilinç hem de bilinçaltı düzeyde sunulan şiddet, cinsellik tohumları çocukların ruhunu zedeler. Savaşlar, cinayetler, adam kesmeler çocuğu şiddete karşı duyarsız yapar ve şiddeti çözüm yolu olarak görmesine neden olur. Bu kapsamda **çocukların ekranla ilişkisi kontrol altında tutulmalıdır. Çünkü ekranlar büyüdükçe çocuklarımızın ruhu yaralanmaktadır.**

Görünür Olma Hevesimiz Mahremiyeti Tüketti

Gülcan TEZCAN

Gazeteci-Yazar

Ahlaki kaygıların “yok” sayıldığı, eğlence anlayışının sınır tanımadığı, “Türkiye konuşuyor” sloganıyla çok revaçta olan tartışma programlarının sabahlara kadar izlendiği dönemler yaşadık.

Televizyon ailemizin bir ferdi haline dönüşeli hayli uzun zaman oldu. Önce siyah beyaz ve ancak ekonomik durumu iyi olanların evlerinde uzaktan bakılan, hayran olunası bir araçtı. Sonra renklendi, her eve girmeye başladı.

Devletin tek kanalı tekdüzeydi, kimilerine göre fazlaca sıkıcıydı ama en azından eğitici vasfı vardı. O zamanlar evin bilirkişisi gibiydi televizyon. Önceleri yabancıydı, dışarıdan gelendi. Ninelerimiz ekranda görünen erkeklerden sakınır,

beyaz camdaki insanların da kendilerini gördüğünü zannederek örtülerine bürünürlerdi. Ama ekranla aramızdaki bu mesafe çok kısa sürede aşıldı. Bu koca kutu ailenin büyükleri gibi başköşeye kurulmaya ve ağzından her çıkan pürdikkat dinlenmeye başlandı.

1990’lı yıllarda yaşanan değişim ve serbest piyasa ekonomisinin getirdiği özgürleşmeyle; yasal düzenlemesi, kuralı, kaidesi belirlenmeden birbiri ardına özel kanallar açıldı.

Ardından televizyon hayatımızda daha etkili bir hal almaya başladı. Ahlaki kaygıların “yok” sayıldığı, eğlence anlayışının sınır

tanımadığı, “Türkiye konuşuyor” sloganıyla çok revaçta olan tartışma programlarının sabahlara kadar izlendiği dönemler yaşadık. Tüm bu zaman zarfında kimileri tepkisel davranıp, getireceği zararlardan korunmak amacıyla evine televizyon almadı. Kimi protesto eylemleri yaptı, ahlaki bulmadığı yayınlarla ilgili televizyon kanallarına telefon ve fakslarla tepki yağdırdı. Ancak her teknolojik gelişme gibi bu büyüğü kutuya direnmek de mümkün olamadı.

Televizyon toplumsal kabullerimizi değiştirdi. Birlikte yaşamak ve gayrimeşru çocuk sahibi olmak seyrettiğimiz filmler ve diziler yoluyla normalleşti büyük ölçüde.

Ekran hızla mahremiyet duygumuzu aşındırmaya başlamıştı. Eskiden ailece seyredeemediğimiz yayınlar zamanla sıradanlaştı. Başlangıçta ayıp saydıklarımız artık gözümüze hiç de kötü görünmez oldu nedense. Anne babalarımızın yanında seyretmeye utandığımız sahneleri çocuklarımızla birlikte seyredebiliyoruz nicedir. Çünkü televizyon toplumsal kabullerimizi de değiştirdi. Birlikte yaşamak ve gayrimeşru çocuk sahibi olmak seyrettiğimiz filmler ve diziler yoluyla normalleşti büyük ölçüde.

Annemi Türk Televizyonlarında Gördük!

Televizyonun toplumsal hayatımıza en büyük etkilerinden biri de görmek, görünür olmak konusundaki hevesimizi artırması oldu. Yıllarca ekran karşısında kendilerine sunulan hayatları izleyen sıradan insanlar da bir süre sonra o ekranlarda görünmeye hakları olduğunu düşündüler. Herkesin bir gün 15 dakikalığına şöhret olacağını söyleyen Andy Warhol yanılmamıştı. Görünmek, göz önünde olmak, ekrana çıkmak öylesine önemliydi ki, bu kısacık ünlü olma hali için her şeyi feda edebildik. Bunu göze alanların alkış aldığı programlar da reyting rekorları kırmaya başladı.

Görünür olmak
beraberinde mahremiyetin
tükenişini de getirdi.
İş o hale geldi ki
Arap ülkelerinde
en ağır küfürlerden
birinin “Annemi Türk
televizyonlarında gördük!”
şeklinde olduğu yayıldı
kulaktan kulağa.

Oturma odalarımızda ailemizin bir ferdi halini alan televizyon “yabancı” ve “dışarıdan baktığımız” bir şey olmaktan çıktı, kendimizi göstermek için fırsat kolladığımız bir arenaya dönüştü.

Hayatımızın merkezine oturttuğumuz bu teknolojik araç görünür olma merakımızı da sonuna kadar suistimal etti. Görünür olmak beraberinde mahremiyetin tükenişini de getirdi. İş o hale geldi ki Arap ülkelerinde en ağır küfürlerden birinin “Annemi Türk televizyonlarında gördük!” şeklinde olduğu yayıldı kulaktan kulağa.

Evlilik programlarından, aile hikayelerine, dağılmış aileleri bir araya getiren dramatik buluşmaları konu alan yayınlara, yardım programlarından “Biri Bizi Gözetliyor” evlerine kadar türlü çeşit program tam da bu görünme merakından hareket ediyordu. Bu formatlar içinde en ilgi çeken özel hayatların konu edildiği yarışmalar oldu. Yayımlandığı yıllarda en çok eleştirenlerin bile göz ucuyla en az bir kez bakma ihtiyacı hissettiği Biri Bizi Gözetliyor evleri zaten ucundan kıyısından azaltılmaya çalışılan “mahremiyet” duygumuzu topyekun yerle bir etti. Gözümüzü televizyon ekranına dikip bizlere sunulan “özel hayatları” pür dikkat izlemeye başladık. Bir eve kapatılan bir grup insanın bir arada yaşama tecrübesi üzerine kurulu olan yarışmada yirmi dört saat yarışmacıların hayatları ekrana getirildi. Sokaktaki evlerin perdeleri örtülüken ekranın örtüsü ardına kadar açıldı ve milyonlarca insan o yarışmacıların günün her saatinde ne yaptığını izliyordu. Yemeleri, içmeleri, uyumaları, uyanmaları, kavgaları, hırsları,

inatları, kıskançlıkları hasılı her türlü halleri olduğu gibi gözümüzün önünde cereyan ediyordu. Sokakta yürürken perdeleri aralık kalmış bir eve bir an gözümüz kaysa hicap edip yüzümüzü çevirirken, bu yarışmalarla hiç tanımadığımız insanları gözetlemeyi alışkanlık haline getirdik.

Gözetleme Merakımız Hep Vardı Şimdi Ekranı Taşındı

Baştan beri eleştirisini yaptığım tüm bu programların bu kadar ilgi görmesinin tek nedeni insanda varolan “merak” duygusu. Yan komşumuzda sesler yükseldiğinde merak ederiz. Apartmana tanımadığımız biri girse “Kime geldi acaba?” diye kulak kesiliriz. Eşin dostun çocukları büyür, hangi okula gidecekler diye meraklarız. Okul biter “Acaba iş bulacaklar mı?” derdine düşeriz. Bir gün sokakta yanında biriyle görüşürüz hemen annesine yetiştiririz. Sonra da “Ne zaman baş göz ediyorsunuz?” demeye başlarız. Yani başkalarını gözetlemek gündelik hayatta çok sıklıkla yaptığımız bir davranış. Ve ne yazık ki insanoğlunun en büyük zaaflarından biri özel hayatları, başkalarının mahremiyetine duyulan merak... Televizyon programcıları da bu zaafı çok iyi gözlemledikleri için bu duyguya hitap eden yayınlara ağırlık veriyorlar. Çünkü çok seyredileceğini ve ilgi göreceğini biliyorlar.

İnsanoğlunun en büyük zaaflarından biri başkalarının mahremiyetine duyulan merak... Televizyon programcıları da bu zaafı çok iyi gözlemledikleri için bu duyguya hitap eden yayınlara ağırlık veriyorlar.

BBG evi ile yaşanan kırılma yabancıları olduğumuz bir şey değildi bu anlamda. Ve bu gözetleme duygusunu sömüren yayınlar BBG evinden sonra da artarak devam etti. Özellikle gündüz kuşağındaki

pek çok kadın programında aile sorunlarına çözüm getirme adı altında insanların en mahrem sırları konuşulmaya başlandı. Eşler birbirleri, çocuklar ana babaları, ebeveynler evlatları hakkında kendi aralarında bile dillendirmeye çekinecekleri gerçekleri milyonların gözü önünde anlatmakta herhangi bir mahzur görmez oldular. Elbette burada tek sorun o programları yapanlardan kaynaklanmıyor. Kendilerini o ekranda görmek isteyenler de bu sınır tanımaz yayın anlayışının bir aracı haline gelmekten sıkıntı duymuyorlar.

Kendilerini o ekranda görmek isteyenler de bu sınır tanımaz yayın anlayışının bir aracı haline gelmekten sıkıntı duymuyorlar

Son zamanlarda gözümüzü en çok diktiğimiz yarışma olan “Ben Bilmem Eşim Bilir” de mahremiyet sınırlarının zorlandığı programlardan biri. Eşlerin birbirlerinin becerileri konusunda iddiaya girip en doğru tahminde bulunanın kazanması üzerine kurulu bir yarışma sözünü ettiğim. Buraya kadar sorun yok gibi. Ama yarışmada eşlerin birbirleriyle diyalogları, hal ve davranışları kimi zaman sunucuyu bile şaşırtacak, utandıracak

hal alıyor. Televizyon stüdyosunda ve milyonların karşısında olduğunu unutan yarışmacılar toplum içinde nasıl davranılması gerektiğini bir yana bırakıp oturma odalarındaymışçasına rahatlık içinde ilginç görüntülere imza atıyorlar. Yine bu yarışmanın bir parçası olarak aynı arabaya en çok kişiyi sığdırabilmek uğruna insanlar birer eşya gibi bir aracın içine tıkılıyor. İnsanlık izzetini ayaklar altına alan bu görüntülerden kimsenin rahatsızlık duymaması da ayrıca vahim bir durum. Her şeyi mübah gören bir eğlence anlayışının ürünü olan bu örnekler üzerine uzun uzun düşünülmesi gerekiyor.